

Bokmeldinger

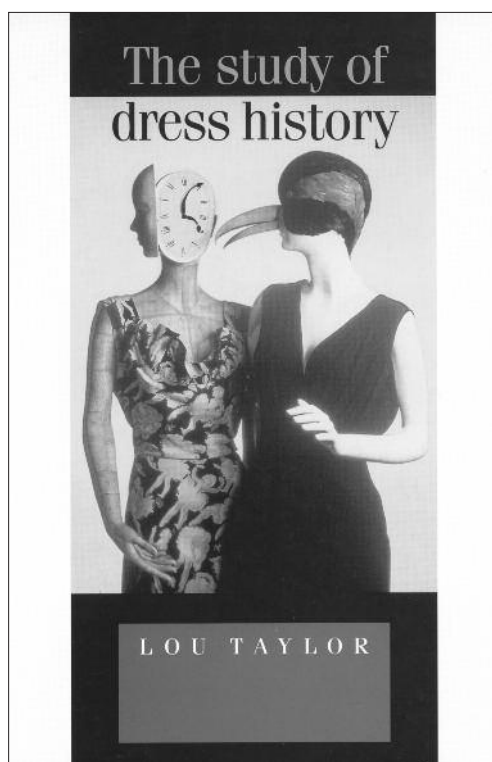
En forsvarstale for drakthistorien

Lou Taylor 2002. *The Study of Dress History*. Manchester University Press, Manchester og New York. 284 s. Ill.
Anmeldt av Tone Rasch

På en nordisk, tverrvitenskapelig konferanse om mote ved Södertörns högskola utenfor Stockholm i oktober 2003, holdt den kjente britiske sosiologen og moteforskeren Elizabeth Wilson et foredrag om hva som hadde skjedd innen fagfeltet siden hun skrev boken *Adorned in Dreams: Fashion and Modernity* i 1985. Denne boken regnes som et oppgjør med den tradisjonelle drakthistorien slik fagområdet

utviklet seg i løpet av 1900-tallet med stor vekt på materielle undersøkelser av klærne. Draktforskningen foregikk i denne perioden i skjæringspunktet mellom forskjellige faglige disipliner. Den var en del av stilhistorien ved at overklassens klær ble klassifisert etter de ulike stilhistoriske epoker slik som gotikk og barokk. Motehistorie har også vært en del av den kunsthistoriske delen av fagfeltet. I tillegg har drakthistorien spilt en viktig rolle innenfor etnografisk og antropologisk forskning der klærnes kulturelle symbolverdi har blitt undersøkt. Også etnologene har i lang tid interessert seg for klær, særlig innenfor norsk drakthistorie som for en stor del har handlet om folkedrakter. Samtidig har også andre forskere enn de som regner seg som drakthistorikere, vært opptatt av klær og mote. For eksempel har sosiologene Thorstein Veblen med boken *A Theory of the Leisure Class* og Georg Simmel med teksten "Om moten", begge skrevet for omkring hundre år siden, hatt stor innflytelse på draktforskningen. Ved siden av det faglige mangfoldet er det tilknytningen til kunstfaglige og kulturhistoriske museer, som har kjennetegnet drakthistorien. Det meste av forskningen har skjedd i direkte tilknytning til samlinger og gjenstandsmateriale, og i mindre grad ved universitetene og dermed på et mer teoretisk nivå. Dette har drakthistorien til felles med tekstilhistorien, et annet forskningsfelt som også har gått på tvers av fagfeltene samtidig som mye av forskningen har vært knyttet til gjenstandsmateriale og utstillinger ved museene.

Elizabeth Wilsons bok *Adorned in Dreams* (1985, på norsk i 1989: *Kledd i draumar*)

markerte et brudd med disse fagtradisjonene. Forfatteren fokuserte i boken i stedet på motens sosiale og kulturelle historie. Denne måten å se på mote og klær har dannet et forbilde for kuratorer og motehistorikere og har vært med på å modernisere drakthistorien i takt med utviklingen innenfor kulturstudier og forskningen omkring materiell kultur. For å belegge foredraget på konferansen i Södertörn, brukte Wilson boken *The Study of Dress History* av Lou Taylor som analyserer drakthistorien de siste tyve årene. Taylor er nå professor i drakt- og tekstilhistorie ved Universitetet i Brighton, etter å ha vært kurator og ansvarlig for draktsamlingen ved Brighton Museum and Art Gallery i en årrekke. Boken ble publisert i 2002 av Manchester University Press som en del av skriftserien *Studies in Design*.

The Study of Dress History er en analyse av britisk draktforskning de siste tiårene og er tematisk oppdelt etter ulike forskningsmetoder. Lou Taylor går rett på sak etter en svært kort innledning, der hun presiserer at bokens fokus ligger på en presentasjon av aktuelle tilnærminger og praksiser innenfor fagfeltet drakthistorie og studier omkring klær. Gjennom analysen av pågående og nylig avsluttede forskningsprosjekter, ønsker hun å gjøre rede for de temaene som i dag er aktuelle, samt å skissere fremtidige retninger innenfor fagfeltet. Titlene på de åtte kapitlene er beskrivende for innholdet. De to første handler om gjenstandsbaserte tilnærminger gjennom innsamling/ identifikasjon/ konservering, og utstillinger/ tolkninger. Det tredje kapitlet tar for seg forskning basert på sosial og økonomisk historie, materiell kultur og kulturstudier. Fjerde kapittel er basert på litterære kilder som skjønnlitteratur, journalistikk og dagbøker, mens femte og sjette behandler det

visuelle i maleri/tegninger/tegneserier og fotografi/film. Syvende kapittel er om etnografiske og sosialantropologiske studier, mens det åttende og siste tar for seg muntlige kilder og fortellinger. De fleste fagfeltene er dermed dekket, selv om jeg savner arkeologi, et fagområde som utgjør en viktig del av forskningen omkring drakt.

Det er de faglige tilnærmingene som utgjør bokens grunnidé, og den er full av gode eksempler på interessante innfallsvinkler og prosjekter, som både er Taylors egne og hentet fra andre forskere. De kan lett overføres til norske forhold og setter derfor i gang egne tanker om mulig bruk av ulike former for kildemateriale. Et eksempel er å studere tegneserier og karikaturer (s. 140-145). Her spissformuleres klærnes betydning for å uttrykke politiske, sosiale og kulturelle kommentarer til samtiden. Taylors eksempler er hentet fra slutten av 1800-tallet, mens mine assosiasjoner går i retning av Gösta Hammarlunds og Fredrik Stabells kommenterende figurer i ulike klesstiler i Dagbladet hundre år senere. Et annet interessant område ut fra et norsk perspektiv er forskningen omkring nasjonale og historiserende drakter i kapitlet om etnografiske tilnærminger (s. 213-223). Drakter fra ulike geografiske områder grupperes i forhold til det nasjonale og det etniske, der østeuropeisk folklore særlig er brukt som eksempler. Begrepet "cultural revival" brukes om de stiler som oppstår der det tradisjonelle føler seg truet av det moderne. Den skotske kilten og nazismens preferanser for dirndl-kjolen gir interessante perspektiver på dette begrepet.

Taylors bok inneholder en rekke eksempler på ulike faglige tilnærminger med det til felles at de er hentet fra museer over hele Storbritannia. Unntaket er tredje kapittel

”Tilnærminger basert på sosial og økonomisk historie, materiell kultur og kulturstudier”, som hovedsakelig handler om forskning ved universiteter og høyskoler. Denne forskningen har i stor grad sprunget ut av forskningen omkring forbruk, drevet av historikere, antropologer og etnologer. Mange av prosjektene som er nevnt i dette kapitlet er publiserte, og godt kjent utover Storbritannias grenser. Dette gjelder for eksempel historikeren Amanda Vickerys forskning på Mrs. Elizabeth Schackletons dagbøker fra siste halvdel av 1700-tallet som omhandler denne familiens forbruk av tekstiler (s. 74-76). Forskningsresultatene er både presentert i en egen bok, *The Gentleman's Daughter: women's lives in Georgian England* fra 1998 og som en del av artikkelsamlingen *Consumption and the World of Goods* av John Brewer og Roy Porter fra 1993. Også forskningen til to av de tre britiske hovedforedragsholderne ved konferansen i Södertörn, Elizabeth Wilson (s. 79-80) og designhistorikeren Christopher Breward (s. 78, 82-84), omhandles i dette kapitlet. De mange publiseringene som nevnes i dette kapitlet og som også har fått internasjonal betydning, kan bety at det mest nyskapende i dag nettopp foregår innenfor de teoretiske fagene. Men årsaken kan også være at forskere ved universitetene i stor grad publiserer sine resultater gjennom forlag med internasjonale distribusjonsnett. Ansatte ved museene formidler sine forskningsresultater først og fremst gjennom utstillinger og kataloger, vanligvis med en mer lokal målgruppe, så deres forskning får en mer begrenset utbredelse.

The Study of Dress History starter med en kritikk av historikerne Ben Fine og Ellen Leopold (s. 3). I boken *The World of Consumption* fra 1993 kritiserte de på sin side drakthistorisk forskning for å være

”deskriptivt konsentrert omkring draktenes detaljer.” Taylor forsvarer de nitidige undersøkelsene av gjenstandsmaterialet og mener at disse er undervurdert og kanskje også misforstått av forskere som Fine og Leopold. Gjenstandsforskningen er en viktig del av tolkningen av materialets historiske plassering og kontekst. Taylors vektlegging av objektet kan derfor sees som et forsøk på å trekke historien om klærne fra det teoretiske til det konkrete. Boken er ikke bare en beskrivelse av faghistorien, men et innlegg i en debatt med utspring i motsetningsforholdet mellom universitetene og museene. Museene har representert det konkrete, der utgangspunktet ofte har vært fascinasjonen av og kunnskapen omkring gjenstandens fysiske tilstedeværelse og ikke teorien. Draktforskning har ofte blitt oppfattet som en metode for stilistisk datering av billedkunst og har derfor ikke blitt tatt seriøst som et eget fag ved universitetene, særlig ikke ved de gamle og ærverdige som Oxford og Cambridge. Det har heller ikke vært med på å styrke fagets anseelse innenfor academia at draktforskning og tekstilhistorie i særlig grad har blitt utført av kvinner. Lou Taylor har som sagt sin bakgrunn fra museumssektoren, selv om hun nå er universitetsprofessor. Hun ønsker å tale gjenstandens sak ved å øke dens status og gir mange gode eksempler på hvordan grunnleggende kunnskap om gjenstanden har ført til eksakte dateringer og dermed setter klærne inn i den rette historiske sammenheng (se første og andre kapittel).

Lou Taylor systematiserer drakthistorien og forskningen omkring klær på en klargjørende måte. Det er et felt som åpner for mange faglige tilnærminger. Det tverrvitenenskapelige ved drakt- og motehistorien er med på å skape et spennende fagområde

samtidig som det gjør det uoversiktlig. For eksempel vil en sosiolog bruke en annen litteratur i sin forskning enn kunsthistorikeren. Dermed kan de forskjellige forskerne befinne seg langt fra hverandre både når det gjelder teori og empiri, til tross for at fagfeltet kan synes å være det samme. Og siden forskerne ikke kommuniserer gjennom et felles språk, fører dette igjen til vanskeligheter med å vedlikeholde et effektivt faglig miljø. Taylor gir med sin bok et bidrag til å sammenfatte de ulike faglige ståstedene slik at de skal bli forståelige for alle interesserte. Forfatteren gir leseren en interessant metodisk innføring som også kan passe for andre fag med vekt på materiell kultur på grunn av fokuseringen på objekt, visualisering, litteratur, økonomi, sosiologi og kultur.

I konklusjonen anbefaler hun den gylne middelvei for den fremtidige draktforskningen gjennom en sammensmeltning av praktisk erfaring og forskjellige former for teoretisering for å kunne ta med det beste fra alle retninger. Dermed kan vi kan bare glede oss til Lou Taylors nye bok, som kommer i 2004, med tittelen *Establishing Dress History*, og som handler om museenes arbeid med drakt i et historisk perspektiv. Med andre ord, fortsetter Lou Taylor oppbyggingen av drakthistorie som et forskningsfelt med en egen faglig identitet.